

**ЛИДЕРСКИЯТ СТИЛ В РЕЧИТЕ НА ЧЕТИРИМА
БЪЛГАРСКИ МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ
(ИВАН ГЕШОВ, АЛЕКСАНДЪР ЦАНКОВ,
ЖАН ВИДЕНОВ, ИВАН КОСТОВ)**

Слави Бинев*

Статията представя резултатите от продължение на изследването на основните критерии на министър-председателския лидерски стил, които включват: правила, ред и контрол, лична почтеност, мотив за принадлежност, мотив за власт, емоционална балансираност и отношение към медиите (Бинев, 2010). В допълнение към тях са включени още 4 критерия, които ясно се отбелязват в литературата и които дават възможност да бъдат проверени в изследването: опит и интереси, ориентация към задачата или към хората, управление на конфликти и мотив за постижение. Формулираните критерии са анализирани чрез метода на контент анализа върху речи на четирима министър-председатели, които в предишното изследване са оценени и ранжирани като ефективни и неефективни. В изследването са анализирани 14 изказвания на Иван Гешов (41 стр.), 8 изказвания на Александър Цанков (81 стр.), 12 изказвания на Жан Виденов (83 стр.) и 21 изказвания на Иван Костов (118 стр.). За всеки критерий е оценен начинът, по който при разграничаване на ефективния от неефективния лидерски стил присъства при министър-председателите. Установи се, че четири от критериите не проявяват разграничителна способност: управлението на конфликти, личната почтеност, мотивът за постижение, както и отношението към медиите.

* **Слави Бинев** — свободен докторант в Института за изследване на населението и човека — БАН
Адрес за контакти: slavi.binev@europarl.europa.eu

Оценката на ефективността на работата на министър-председателя е сложен и недостатъчно изучаван процес както по отношение на критериите за оценка, така и по отношение на натрупаната критична маса от изследвания, които биха могли да хвърлят по-категорично разбиране по проблема.

Основна задача на проведеното предварително изследване (Бинев, 2010) бе формулирането на основни параметри, които могат да бъдат включени като индикатори на лидерския стил на министър-председателя. Изследването ясно подреди министър-председателите в двата изследвани периода (от Освобождението до 1944 г. и от 1989 г. до сега) по общ признак „**ефективност**“. Така чрез експертна оценка, се операционализира ранжирането на министър-председателите по тази характеристика и се формулира относително точен индикатор за определяне дейността на първите в държавата.

Анализът на оценките на министър-председателите по всеки един критерий и получените средни оценки показаха, че по-висок среден резултат се получава не само при натрупване на високи оценки по отделните критерии, но и при липса на натрупване на ниски оценки. Следователно, бихме могли да кажем, че в редица случаи по-добрата оценка на ефективността на министър-председателите е свързана с липсата на сериозни грешки и дефицити по критериите, а не толкова с блестящи постижения.

Последвалят клъстерен анализ даде възможност да се оформят основните индикатори на лидерския стил в по-уедрени категории: *отношение на министър-председателя към нормите*, което включва спазване на правилата и реда, мотив за принадлежност, т.е. ясна идентификация с нацията и лична почтеност, т.е. прилагане на нормите към самия себе си. Вторият индикатор включва *мотива за власт*, който фокусира към изявеното желание за налагане на собствената воля. Третият насочва към емоционалните характеристики и по-точно към *умението за балансиране на емоциите при взимане на решение*, а четвъртият индикатор включва *работата с външни фактори* с акцент върху „отвореност“ и комуникативност, а именно работата с външни експерти и медии.

Така формулираните четири клъстера на лидерското поведение могат да се приемат като фактори на лидерския стил на министър-председателите.

Следваща крачка по посока на разработване на методологията е изследване на посоката на проява или изразеността на характеристиките на лидерския стил при определените като ефективни и неефективни министър-председатели. Това ще даде възможност за прилагането на метода за диагностика и прогнозиране на ефективно политическо лидерско поведение в ролята на министър-председател.